

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการสอนแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการแก้ปัญหาสุขภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วม และวิธีสอนแบบแผนผังทางปัญญาก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมและแบบแผนผังทางปัญญา

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วม และวิธีสอนแบบแผนผังทางปัญญาสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. ผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมมีความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพสูงกว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบแผนผังทางปัญญา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยโดยลำดับตั้งแต่ กลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการวิจัย แบบแผนทางสถิติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และวิธีดำเนินการทดลอง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 2 ห้อง ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากนั้นกำหนดวิธีสอนด้วยการจับฉลาก เพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 ดำเนินการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วม

กลุ่มทดลอง 2 ดำเนินการสอนโดยวิธีสอนแบบแผนผังทางปัญญา

แบบแผนการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการตามแบบแผนการทดลอง

แบบ Nonrandomized Multigroup Pretest - Posttest Only Design

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมวิชาสุขศึกษา
2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบแผนผังทางปัญญาวิชาสุขศึกษา
3. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างและดัดแปลงให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วม

เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างและดัดแปลงขึ้น สำหรับการจัดการเรียนรู้โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่อง “ชีวิตและครอบครัว” จำนวน 9 แผนการสอน (แผนการสอนสำหรับการฝึกกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 1 แผนซึ่งจะทำการสอนนอกเวลาเรียน และแผนการสอนโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 8 แผน) แต่ละแผนการสอนประกอบด้วย สารสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล สื่ออุปกรณ์ โดยแต่ละแผนใช้เวลาในการสอนแผนละ 1 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างมีดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และแผนการจัดการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1.2 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชีวิตและครอบครัว เรื่องที่ 1 อิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ

เรื่องที่ 2 การสร้างเสริมสัมพันธภาพ เรื่องที่ 3 อารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น เรื่องที่ 4 การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์

1.3 ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ขั้นตอนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา

1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 8 แผน โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาสอนแผนละ 1 คาบ ๆ ละ 1 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมายและความสำคัญของอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างเสริมสัมพันธภาพ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการการสร้างเสริมสัมพันธภาพ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง อารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เหตุการณ์หรือสถานการณ์ การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์

ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล แหล่งการเรียนรู้

1.5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างได้ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพิจารณาความถูกต้อง ความสอดคล้องของเนื้อหาตลอดจนข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

1.6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับแก้แล้วทั้ง 9 แผน ไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีใช้กลุ่มทดลอง

1.7. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองสอนมาปรับปรุง แผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มทดลอง

2. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญา

เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างและดัดแปลงขึ้น สำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังทางปัญญา เรื่อง “ชีวิตและครอบครัว” จำนวน 9 แผนการสอน (แผนการสอนสำหรับการฝึกสร้างแผนผังทางปัญญา จำนวน 1 แผนซึ่งจะทำการสอนนอกเวลาเรียน แผนการสอนโดยใช้แผนผังทางปัญญา 8 แผน) แต่ละแผนการสอนประกอบด้วย สารสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล สื่ออุปกรณ์ โดยแต่ละแผนใช้เวลาในการสอนแผนละ 1 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างมีดังนี้

- 2.1. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และแผนการจัดการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของกระทรวงศึกษาธิการ
- 2.2. ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชีวิตและครอบครัว เรื่องที่ 1 อิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ เรื่องที่ 2 การสร้างเสริมสัมพันธภาพ เรื่องที่ 3 อารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น เรื่องที่ 4 การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
- 2.3. ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังทางปัญญา ขั้นตอนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา
- 2.4. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังทางปัญญา จำนวน 9 แผน โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาสอนแผนละ 1 คาบ ๆ ละ 1 ชั่วโมงดังนี้
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมายและความสำคัญของอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การสร้างเสริมสัมพันธภาพ
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการการสร้างเสริมสัมพันธภาพ
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง อารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
และโรคเอดส์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เหตุการณ์หรือสถานการณ์ การป้องกันตนเองจาก
โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์

ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้
สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล แหล่งการเรียนรู้

2.5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างได้ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพิจารณาความถูกต้อง
ความสอดคล้องของเนื้อหาตลอดจนข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

2.6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับแก้แล้วทั้ง 8 แผน ไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่
มิใช่กลุ่มทดลอง

2.7. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองสอนมาปรับปรุง แผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความ
สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มทดลอง

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพ

แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้
ผู้สร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดให้จำนวน 10 สถานการณ์ ในแต่ละ
สถานการณ์ประกอบด้วยข้อคำถามย่อยที่เกี่ยวข้องกัน 4 ข้อคำถาม แบบทดสอบเป็นชนิดเลือกตอบ 4
ตัวเลือก ซึ่งได้ผ่านการแก้ไขลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก และความถูกต้องด้านภาษา โดย
ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสุขศึกษา วัดผลการศึกษา และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 5 คน แล้ว
นำไปหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยวิธีการแจกแจงที (t – Distribution)
ได้ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้ออยู่ระหว่าง 3.15 – 8.45 จากนั้นจึงนำไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหา
ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบัก ได้ค่าความเชื่อมั่น .74

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลการทดลองตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สุ่มผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เข้ากลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ดังได้
กล่าวมาแล้วในเรื่องการสุ่มตัวอย่าง
2. แนะนำวิธีการและบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้
3. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยแบ่งการทดสอบเป็น 2 ห้องใช้แบบทดสอบ
วัดการแก้ปัญหาสุขภาพชุดเดียวกันและสอบพร้อมกัน ใช้เวลา 1 คาบ ๆ ละ 50 นาที

4. ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้งสองกลุ่ม เนื้อหาเดียวกันในหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชีวิตและครอบครัว ระยะเวลาที่ใช้สอนเท่ากัน คือ ใช้เวลากลุ่มละ 8 คาบ ๆ ละ 50 นาที ดังนี้

4.1. กลุ่มทดลอง 1 ดำเนินการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วม

4.2. กลุ่มทดลอง 2 ดำเนินการสอนโดยวิธีสอนแบบแผนผังทางปัญญา

ขั้นตอนการทดลอง

หลังจากผู้วิจัยได้จัดกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ข้อตกลงในการปฏิบัติเบื้องต้นกับกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มการทดลองผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

การสอนโดยวิธีการสอนแบบมีส่วนร่วม

1. การนำเข้าสู่บทเรียน (5 นาที)

- ครูสร้างแรงจูงใจต่อการเรียนรู้และอธิบายจุดมุ่งหมายของการสอน ถึงความต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร และเตรียมความพร้อมให้เกิดแก่ผู้เรียนทบทวนความรู้เดิม

- ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ และแจ้งถึงพฤติกรรมการแก้ปัญหา

- ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมการแก้ปัญหา

2. ขั้นการสอน

2.1. สร้างความรู้ลึก (10 นาที)

ขั้นประสบการณ์:

- นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการตั้งคำถามในกลุ่มใหญ่

- รวบรวมคำตอบแล้วสรุป

- แบ่งกลุ่มเล็ก 2 คนเมื่อต้องการคำตอบที่ไม่ลึกมาก

- แบ่งกลุ่ม 4 คนเมื่อต้องการคำตอบที่ลึกและกว้าง

2.2. จัดระบบความคิด (25 นาที)

ขั้นสะท้อน/อภิปราย:

- แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4 คนให้กลุ่มร่วมกันอภิปราย ตามใบงานที่แจกให้กลุ่มละประเด็น

ขั้นความคิดรวบยอด :

- จัดกลุ่มใหญ่ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอข้อสรุปของกลุ่มหน้าชั้น จบแล้วผู้สอนนำอภิปรายข้อสรุปของกลุ่มที่ละกลุ่มจนได้แนวคิดหลักครบถ้วนทุกกลุ่ม

ขั้นประยุกต์แนวคิด (10 นาที)

- จัดกลุ่ม ๆ ละ 4 คนเพื่ออภิปรายต่อตามใบงาน
- จัดกลุ่มใหญ่สู่กลุ่มย่อยนำเสนอผลการอภิปรายกลุ่ม ๆ ละ 1-2 กลุ่ม

3. ขั้นประเมินผล (10 นาที)

- 3.1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วม
- 3.2. การตรวจผลงานกลุ่ม
- 3.3. ทำแบบทดสอบ

การสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญา

1. การนำเข้าสู่บทเรียน (5 นาที)

ครูสร้างแรงจูงใจต่อการเรียนรู้และอธิบายจุดมุ่งหมายของการสอน ถึงความต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไร และเตรียมความพร้อมให้เกิดแก่ผู้เรียน

- 1.1. ทบทวนความรู้เดิม
- 1.2. ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์และแจ้งถึงพฤติกรรมที่แก้ปัญหา
- 1.3. ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมที่แก้ปัญหา

2. ขั้นการสอน

2.1. ขั้นนำ/ขั้นสอน (20 นาที)

ขั้นนำ : กลุ่มใหญ่

- เข้าสู่บทเรียนด้วยการตั้งคำถามในกลุ่มใหญ่
- รวบรวมคำตอบแล้วสรุป

ขั้นสอน : กลุ่มย่อย

- แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 - 6 คน
- เปิดประเด็นด้วยคำถาม
- แต่ละกลุ่มอภิปรายคำถามและบันทึกผลงานกลุ่ม

2.2. ขั้นการทำแผนผังทางปัญญา (25 นาที)

- สร้างแผนผังทางปัญญาจากบันทึกการอภิปราย
- อธิบายแผนผังที่สร้างขึ้น
- อภิปรายผลงานแต่ละกลุ่ม
- สรุปเนื้อหา

3. ชั้นประเมินผล (10 นาที)

- 3.1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วม
- 3.2. การตรวจผลงานกลุ่ม
- 3.3. ทำแบบทดสอบ

5. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ ตามกำหนดแล้วจึงทำการสอบหลังการเรียนรู้ (Posttest) กับผู้เรียนทั้งสองกลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนทั้ง 3 ฉบับ

6. ตรวจสอบการสอบแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐานต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบสมมติฐานข้อ 1 และข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้เรียนที่สอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมกับวิธีสอนแผนผังทางปัญญา โดยใช้ $t - test$ for Independent samples

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้นำมาสรุปผลได้ดังนี้

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมและผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญาก่อนการสอนไม่มีความแตกต่างกันส่วนหลังการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วม กับผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมมีความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญา

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลของการสอนแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการแก้ปัญหาสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมมีความแตกต่างกัน โดยหลังการทดลองผู้เรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังผลของการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 3 และ 4 พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการแก้ปัญหาสุขภาพ ก่อนและหลังการทดลองของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมมีความแตกต่างกัน โดยหลังการทดลองผู้เรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่า สมมติฐานข้อนี้ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูล ทั้งนี้มีเหตุผลมาจากการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมเป็นการสอนที่อาศัยเหตุการณ์ที่ตรงกับความจริงในการเรียนรู้ ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในการวิเคราะห์ปัญหาทำให้ได้ความคิดรวบยอดในหลายขั้นตอน ทั้งจากการฟังบรรยาย จากการสังเกต การประเมินผลในกลุ่ม นอกจากนี้วิธีสอนแบบมีส่วนร่วมยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกซ้ำ ๆ จากการทำกลุ่ม ได้เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม การได้อภิปรายถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างความรู้โดยผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่เกิดขึ้นไปประยุกต์ในสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ (1) ประสบการณ์ (Experience) เป็นการนำเอาประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมของผู้เรียนมาเชื่อมโยงหรืออธิบายประสบการณ์หรือเหตุการณ์ใหม่ นำไปสู่การขบคิดให้เกิดข้อสรุปหรือองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในองค์ประกอบนี้ ก็คือการกระตุ้นให้ผู้เรียนดึงเอาประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนออกมาแลกเปลี่ยนระหว่างกัน อันเท่ากับเป็นการรวบรวมมวลประสบการณ์ที่หลากหลายจากแต่ละคน นำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกัน และกิจกรรมในองค์ประกอบนี้กระทำได้ 2 ลักษณะ คือ (1) การตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่มาจากประสบการณ์ที่หลากหลายของผู้เรียน และการจัดประสบการณ์ที่จำเป็นให้แก่ผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิด (2) การสะท้อนความคิดเห็นและถกเถียง (Reflect and Discussion) เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ซึ่งกันและกันเป็นขั้นตอนของการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์มวลประสบการณ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในประเด็นต่าง ๆ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในองค์ประกอบนี้คือ การกำหนดประเด็นให้ผู้เรียนได้คิด ได้สะท้อนความคิดหรือเล่าความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ และได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้ลึกซึ้งพอที่จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน เกิดข้อสรุปหรือเกิดองค์ความรู้ใหม่ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (3) ความคิดรวบยอด (Conceptualization) เป็นองค์ประกอบที่ผู้เรียนเกิดความเข้าใจจะนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอดในเนื้อหาความรู้ แนวคิดหรือข้อสรุปต่าง ๆ ได้มาจากหลายเส้นทาง เช่น จากการฟังบรรยายของผู้สอน การได้ดูเทปวีดิทัศน์ การอ่านจากเอกสารตำรา การสะท้อนความคิดและอภิปรายในกลุ่ม (4) การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Experiment / Application) เป็นการนำความรู้ใหม่ หรือความคิดรวบยอดไปประยุกต์ใช้ใน

ลักษณะหรือสถานการณ์ต่างๆ จนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติของผู้เรียนเอง ซึ่งความสัมพันธ์ของ 4 องค์ประกอบเป็นไปอย่างพลวัตร โดยเริ่มจากจุดใดจุดหนึ่งและเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ส่วนกระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีแรงจูงใจร่วมกันในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยที่แต่ละคนในกลุ่มมีอิทธิพลต่อกันและกัน จนเกิดการเรียนรู้ อันนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี สุนทรธรรารวงศ์ 2543 (บทคัดย่อ) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ชูติมา ปานคำ (2542 : บทคัดย่อ) ได้พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาคารเรียนการสอนของครูอนุบาลด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเป็นแนวทางในการพัฒนาครู โดยการจัดประสบการณ์ให้ครูเกิดความตระหนักในบทบาทและศักยภาพของตนฝึกการแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะตามความต้องการของตนเอง การดำเนินการ มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ได้แก่ นัดหมายวันเวลาและจัดเตรียมสถานที่ ขั้นจัดกิจกรรม ได้แก่ 1) ระบุปัญหาที่พบ 2) จัดลำดับความสำคัญของปัญหา 3) วางแผนการแก้ปัญหา 4) ลงมือแก้ปัญหา 5) ติดตามผล และ 6) ประเมินผล พบว่าหลังการทดลองครูอนุบาลมีความสามารถในการแก้ปัญหาคารเรียนการสอนสูงขึ้นมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก มีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในแก้ปัญหาคารเรียนการสอนร่วมกันสูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของจริยา อภิรักษ์อาภา (2541: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเอดส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดราชบุรี พบว่าหลังการทดลอง คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์และด้านการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองดีกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับ .01 และคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเพื่อป้องกันเอดส์และด้านการ ปฏิบัติเพื่อป้องกันเอดส์ของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และงานวิจัยของสิริวรรณ บุญศิริ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์ทักษะชีวิตและกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการสอนเพศศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ ทางเพศ สุขอนามัยและสุขปฏิบัติทางเพศ ความตระหนักในความแตกต่างระหว่างชายและหญิง ทักษะการตัดสินใจเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ และทักษะการ ปฏิเสธเพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ สูงกว่ากลุ่มทดลองและสูง กว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เช่นเดียวกันกับผู้เรียนที่สอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญาก็มีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลอง ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏในตาราง 4 พบว่าคะแนน คำมัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการทดลองของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.01 ทั้งนี้เพราะวิธีสอนแผนผังทางปัญญานั้นให้ความสำคัญกับการนำหลักวิชาการหรือทฤษฎีมาจัดหมวดหมู่ ช่วยบันทึกความคิดให้เห็นภาพความคิดที่หลากหลายให้สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์หรือจัดหมวดหมู่ ให้สมองได้คิด ช่วยจัดระบบความคิดและจัดระเบียบข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีการพัฒนาความคิดรวบยอด ช่วยทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ทำให้ง่ายในการจดจำ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกิดความกระจำในเนื้อหาโครงสร้างเป็นภาพรวมจนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความคงทนในการเรียนรู้ (Buzan,1997 : 57) จากผลดังกล่าวจึงเป็นการสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 นั่นคือผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมและผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญามีทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของนิปาติเมาะ หะยีหามะ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้แผนผังทางปัญญาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสองภาษาที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันที่พบว่าการสอนโดยใช้แผนผังทางปัญญาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ สูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนไฮเล (Haile, : 1998 : 55 – 60) ก็พบว่ากลุ่มทดลองที่ใช้การจดบันทึกแผนผังทางปัญญาทำให้ผู้เรียน เรียนรู้เนื้อเรื่องได้เร็วกว่า นอกจากนี้ปีเตอร์สันและสไนเดอร์ (Peterson and Snyder, 1998 : online) พบว่านักเรียนจะกระตือรือร้นในการเรียนช่วยให้นักเรียนมีความจำดีขึ้น และมีทักษะในการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อีกทั้งนักเรียนมีรูปแบบการคิดที่เป็นตัวของตัวเองอีกด้วย และรวมทั้งแมรี่ (Mary , 1997 : 55 – 56) ได้ศึกษาเทคนิคแผนผังทางปัญญาและพบว่า เทคนิคแผนผังทางปัญญาทำให้เด็กนักเรียนรู้เนื้อเรื่องได้ดีและเข้าใจบทเรียน ตลอดจนสามารถช่วยให้เด็กแก้ปัญหาเกี่ยวกับวิชาเลขคณิตได้ง่ายขึ้น

อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์เชิงคุณภาพผู้วิจัยพบว่าในระหว่างทำการทดลองพบว่าผู้เรียนให้ความสนใจต่อวิชา สุขศึกษาน้อยมากอาจเพราะเนื่องมาจากวิชาสุขศึกษามีได้เป็นวิชาหลักในการสอบเข้าระดับอุดมศึกษา และเมื่อตั้งโจทย์คำถามมีผู้เรียนเพียงส่วนน้อยที่แสดงความคิดเห็นหรือได้ตอบคำถาม นอกจากนี้ผู้เรียนบางส่วนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการตอบคำถามในเรื่องที่กำลังเรียนในบริบทเพศศึกษา และเมื่อผู้วิจัยได้นำปัญหาสุขภาพที่สอดคล้องกับวัย ระดับการศึกษาและประเด็นข่าวที่กำลังเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ จากสื่อมวลชนทุกแขนง โดยใช้ภาษาและวิธีการที่ผู้เรียนมีส่วนในการตั้งถาม และกระตุ้นให้ทุกคนได้ร่วมกันคิด ร่วมแสดงความคิดเห็นประเด็นต่างๆ ที่ไม่ซ้ำกัน พร้อมกับชี้แนะช่องทางในการมองปัญหาที่หลากหลายต่างมุมมอง ให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ก็ทำให้

ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมในการทำกลุ่มมากขึ้น นอกจากนี้สมาชิกแต่ละกลุ่มก็ได้พยายามช่วยกันสังเคราะห์และสรุปให้เป็นบทสรุปการเรียนรู้ของกลุ่มที่มีความแปลกใหม่โดยเลือกใช้ภาษาที่วัยของผู้เรียนนิยมใช้กันอยู่มาสร้างเป็น ความคิดรวบยอดและเลือกผู้นำเสนอผลงานกลุ่มที่มีความสามารถในการนำเสนอเพื่อกลุ่มจะได้รับการยอมรับ คำชื่นชม จะเห็นได้ว่าวิธีสอนทั้งสองวิธีที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้ทำให้วิชาที่ไม่เป็นที่สนใจของผู้เรียนกลับทำให้ผู้เรียนสนใจกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และบ่อยครั้งที่ผู้เรียนเป็นผู้เปิดประเด็นคำถามโดยนำปัญหาสังคมรอบตัวมาเชื่อมโยงกับบทเรียนที่กำลังอภิปราย และหาข้อสรุปหรือทางออกของปัญหาในเชิงสร้างสรรค์ แต่ละคำตอบจะไม่นิยมใช้ความรุนแรง หากมีการแสดงออกถึงความรุนแรงก็มีการโน้มน้าวให้กลุ่มคล้อยตามสู่ความประนีประนอม

จึงอนุมานได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในวิชาสุศึกษาโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมและวิธีสอนแผนผังทางปัญญาล้วนทำให้ผู้เรียนมีวิธีแก้ปัญหาสุขภาพในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งหมายถึงว่าผู้เรียนเกิดทักษะในการแก้ปัญหาสุขภาพในทางที่ดี และอาจทำให้ผู้เรียนนำเอาหลักการเดียวกันไปใช้ในการแก้ปัญหาด้านอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ในอนาคต

สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมมีความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพสูงกว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏในตาราง 5 พบว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาสุขภาพของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมและผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญาไม่แตกต่างกันผลจากการวิเคราะห์ ดังตาราง 5 เมื่อทำการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า นักเรียนที่มีได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมและนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญามีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนของทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยจึงเป็นผลให้ค่าของคะแนนของทั้งสองกลุ่มที่ปรากฏออกมาในค่าที จึงไม่มีความแตกต่างกัน หรืออีกนัยหนึ่งคือ วิธีสอนโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับวิธีสอนโดยการเรียนรู้แผนผังทางปัญญามีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน เช่น การร่วมกันอภิปรายและสะท้อนความคิดโดยสมาชิกในกลุ่ม การกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือองค์ความรู้ แล้วย่นนำมาประมวลเป็นองค์ความรู้ใหม่โดยผู้เรียน ซึ่งแต่ละคนจะสกัดเป็นความคิดรวบยอดของแต่ละคนแล้วนำมาเล่าเป็นประสบการณ์ใหม่ต่อไป

จากผลการวิจัยอธิบายได้ว่า การสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วม มีความเหมาะสมในการดึงเอาองค์ความรู้ที่ฝังลึกในตัวผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ด้วยขั้นตอนของการสะท้อนความคิดและ

อภิปราย ซึ่งผู้สอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือดึงเอาประสบการณ์ที่นักเรียนได้ประสบมาไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ส่วนการสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญามีความเหมาะสมในการนำองค์ความรู้ที่ทุกคนได้ร่วมกันอภิปราย นำมาจัดหมวดหมู่ให้ครบถ้วนทำให้ง่ายต่อการจำและสามารถดึงองค์ความรู้ออกมาใช้ได้เหมาะสมถูกต้องตามสถานการณ์ อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาสุขภาพที่มีความสมดุลทั้งทางกาย ทางจิต ทางจิตวิญญาณ ทางสังคม และทางสิ่งแวดล้อม ให้เกื้อกูลต่อการมีสุขภาพดีร่วมกัน

ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้อนุมานได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ใช้การสอนโดยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมและการสอนโดยวิธีสอนแผนผังทางปัญญาส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแก้ปัญหาสุขภาพสูงขึ้น ซึ่งสามารถนำมาใช้สอนได้ทั้งโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและวิธีสอนแผนผังทางปัญญา และหากจะเลือกนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดควรนำวิธีสอนโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและวิธีสอนแผนผังทางปัญญามาบูรณาการให้มีความกลมกลืนและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการกำหนดหรือการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าวิธีสอนการแก้ปัญหาสุขภาพสามารถใช้ได้ทั้งวิธีสอนโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และวิธีสอนโดยแผนผังทางปัญญา

1.2 จากผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม สามารถที่จะนำไปใช้กับกลุ่มนักเรียน หรือกลุ่มเป้าหมายอื่นอย่างได้ผล ทำให้สมาชิกกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในด้านพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ กิจกรรมกลุ่มช่วยให้สมาชิกได้พิจารณาไตร่ตรอง และนำไปสู่การตัดสินใจ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีเหตุผลของตนเอง

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรม ควรเน้นการอภิปรายกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกกลุ่ม 3 – 5 คน และอภิปรายจากเหตุการณ์ที่ผู้เรียนได้เตรียมมาจากข้อมูลข่าวสารที่สอดคล้องกับสภาพการณ์จริงในสังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกลุ่ม และกลุ่มผู้เรียนในชั้นเรียนคนอื่นๆ อีกด้วย

1.4 จากผลการวิจัย พบว่าวิธีสอนโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ควรคิดคำถามที่เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้เวลาในแต่ละขั้นตอนอาจปรับใช้ให้เหมาะสม หากผู้เรียนมีความแตกต่างกันมากควรควรคละกลุ่มให้สมดุลในทุกกลุ่มให้ผู้เรียนสามารถแบ่งปันประสบการณ์ที่มีประโยชน์สูงสุด ซึ่งครูผู้สอนจะต้องคอยโน้มน้าวให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและเสนอประสบการณ์ของตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากอาจจะมีปัจจัย หรือทักษะชีวิตด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมและการแก้ปัญหา สุขภาพ ดังนั้นควรศึกษาทักษะชีวิตด้านอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาสุขภาพที่มีความสร้างสรรค์และสร้างสมดุลต่อกายภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและการแก้ปัญหาที่คงทนในอนาคต เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับเปลี่ยนแนวทางการให้คำปรึกษา และการสอนวิชาสุขศึกษาให้เหมาะสมกับสภาวะสุขภาพของผู้เรียนในช่วงชั้นต่างๆ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ การตัดสินใจแก้ปัญหา และความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อขยายกรอบทัศนะในการพิจารณาปัจจัยเสี่ยงที่เป็นเหตุของปัญหา และปัจจัยสนับสนุนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่รูปแบบการสอนให้เกิดผลสู่การปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ